

POSTANOWIENIE

15 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSN Roman Trzaskowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 15 września 2023 r. w Warszawie,
zażalenia "F. " spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 27 października 2022 r., V AGa 3/21,

w sprawie z powództwa "F. " spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w G.

o ustalenie stosunku prawnego,

1) oddała zażalenie

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej koszty postępowania zażaleniowego w kwocie 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ kpc za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.

(A.D.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 27 października 2022 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku odrzucił skargę kasacyjną powoda „F.” sp. z o.o. z siedzibą w G. (dalej: Spółka) od wyroku tego Sądu z 6 czerwca 2021 r. wobec nieuiszczenia w terminie opłaty od skargi kasacyjnej (art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 112 ust. 3 ustawy

z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, jedn. tekst: Dz.U. z 2023 r., poz.1144 – dalej: u.k.s.c.).

W uzasadnieniu postanowienia wskazał, że odpis postanowienia tego Sądu z 7 października 2021 r. oddalający wniosek powoda o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej został doręczony pełnomocnikowi Spółki w dniu 2 listopada 2021 r. Przyczyną jego oddalenia było niewykazanie przez powoda, zastępowanego przez fachowego pełnomocnika procesowego, przesłanek wskazanych w art. 103 ust. 1 i 2 u.k.s.c. Powód nie przedłożył, poza oświadczeniem jednego ze wspólników będącego jednocześnie członkiem zarządu Spółki, żadnych dokumentów dotyczących sytuacji majątkowej Spółki, nie wykazał, że Spółka nie posiada dostatecznych środków na uiszczenie opłaty od skargi kasacyjnej w kwocie 4 902 zł, nie wykazał także, że jej wspólnicy nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku Spółki lub udzielenie jej pożyczki. Opłata od skargi kasacyjnej została ostatecznie uiszczona w dniu 24 listopada 2021 r., a zatem po upływie tygodniowego terminu do dokonania tej czynności, biegnącego od 2 listopada 2021 r. (art. 112 ust. 3 u.k.s.c.).

W zażaleniu na to postanowienie, powód wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku. W uzasadnieniu zażalenia Spółka wskazała, że zaskarżone rozstrzygnięcie osadzone jest na art. 394² § 1¹ k.p.c., zawierającym zamknięty katalog przypadków, w których stronie przysługuje zażalenie na postanowienie sądu drugiej instancji. Nie przewiduje on wniesienia środka zaskarżenia na postanowienie Sądu drugiej instancji odmawiające stronie zwolnienia od kosztów sądowych. W ocenie Spółki przepis ten jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP, art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji, art. 32 ust. 1 w zw. z art. 78 i art. 176 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji, a kwestia zgodności tej regulacji z Konstytucją podlega obecnie badaniu w postępowaniu toczącym się przed Trybunałem Konstytucyjnym pod sygnaturą SK 81/22, co uzasadnia wniosek o zawieszenie postępowania przed Sądem Najwyższym w oparciu o przepis art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c., albowiem rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku tego postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1 k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną oraz na postanowienie sądu drugiej lub pierwszej instancji odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, a także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania (art. 394¹ § 1¹). Katalog postanowień zaskarżalnych zażaleniem do Sądu Najwyższego jest zamknięty i nie obejmuje *de lege lata* postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych. Podobnie, przed nowelizacją kodeksu postępowania cywilnego dokonaną ustawą z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 z późn. zm.), w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmowano, że postanowienie sądu drugiej instancji oddalające wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 394¹ § 2 k.p.c. i nie podlega zaskarżeniu zażaleniem (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2007 r., IV CZ 38/07).

Niezaskarżalne postanowienie sądu drugiej instancji oddalające wniosek strony o zwolnienie od opłaty kasacyjnej należy do kategorii postanowień, o których mowa w art. 380 k.p.c., a przepis ten ma odpowiednie zastosowanie także w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym (art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹ k.p.c.). Oznacza to, że - wbrew twierdzeniom powoda - postanowienie sądu drugiej instancji oddalające wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, nie uchyla się spod kontroli Sądu Najwyższego. Jeśli bowiem skutkiem odmowy zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej jest jej nieopłacenie, a w konsekwencji odrzucenie z tej przyczyny skargi kasacyjnej, Sąd Najwyższy przy rozpoznaniu zażalenia na odrzucenie skargi, bada także, na zgłoszony w oparciu o art. 380 k.p.c., wniosek strony, czy postanowienie odmawiające zwolnienia strony od opłaty było uzasadnione w świetle materiału sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 16 lipca 2008 r., II CZ 40/08; z 6 maja 2011 r., II CZ 12/11 oraz z 27 czerwca 2013 r., III CZ 28/13). Koniecznym warunkiem przeprowadzenia przez Sąd Najwyższy tej kontroli jest jednak, jak to już podniesiono, zamieszczenie

w zażaleniu stosownego wniosku na podstawie art. 380 k.p.c. Jeżeli w sprawie występuje zawodowy pełnomocnik, wniosek powinien być sformułowany jednoznacznie, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom wnoszonym przez takiego pełnomocnika treści wprost w tych pismach niewyrażonych. W braku takiego wniosku przeprowadzenie kontroli nie jest dopuszczalne (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 4 grudnia 2013 r., II CZ 83/13; z 10 stycznia 2014 r., II UZ 63/13 i z 19 listopada 2014 r., II CZ 74/14).

W zażaleniu nie zawarto opisanego wyżej wniosku ani nie powołano art. 380 k.p.c. jako podstawy prawnej kontroli postanowienia Sądu Apelacyjnego z 7 października 2021 r. oddalającego wniosek powoda o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej. Spółka nie podniosła także żadnej argumentacji wskazującej na niezasadność odmowy zwolnienia jej od kosztów sądowych, pomimo że w pisemnych motywach zaskarżonego postanowienia Sąd Apelacyjny przedstawił jej przyczyny. Uniemożliwia to przeprowadzenie przez Sąd Najwyższy kontroli zasadności oddalenia przez Sąd Apelacyjny wniosku powoda o zwolnienie od opłaty. Z tych przyczyn zaskarżone postanowienie jest zgodne z prawem, co prowadziło do oddalenia zażalenia i obciążenia skarżącego kosztami postępowania zażaleniowego (art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 108 i art. 98 k.p.c.) Na marginesie tylko należy zaznaczyć, że bez znaczenia dla wyniku rozpoznania zażalenia Spółki pozostawała podniesiona w zażaleniu okoliczność toczącego się przed Trybunałem, Konstytucyjnym postępowania SK 81/22, które zresztą zostało umorzone postanowieniem z 4 lipca 2023 r. (OTK ZU A/2023, poz. 66).

[ms]

[ał]

